

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 308

17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı, İstanbul Milletvekili Bilâl Şişman ve 2 Arkadaşının 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 80 inci Maddesinin 3 ve 4 üncü Fıkralarının Değiştirilmesi ve 5 inci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında; ve Aynı Kanunun 140 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifleri ve Sağlık ve Sosyal İşler; Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/656, 2/134, 2/135)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md. 18/

101 - 1849/07652

7 . 3 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 4.3.1985 tarihinde kararlaştırılan «17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANUNUNUN BAZI HÜKÜMLERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TASARISI GENEL GEREKÇESİ

Sosyal Sigortalar Kurumu 506 sayılı Kanun hükümleri gereği sigortalı, emekli, dul ve yetimler ile diğer hak sahiplerine vermek zorunda bulunduğu sosyal güvenlik haklarının malî kaynağını sigorta primleri teşkil etmektedir. Kurumun bu hizmetleri en iyi şekilde yerine getirebilmesi, sigorta primlerinin tahsiline bağlıdır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun 1983 yılı sonu itibarıyla 33 milyar 076 milyon lira kamu, 39 milyar 807 milyon özel sektöre ait olmak üzere toplam 72 milyar 883 milyon lira ödenmemiş prim alacağı bulunmaktadır. Özel sektörden olan söz konusu prim alacağının 16 milyar 635 milyon liralık kısmı işyerinde 10 işçiden az işçi çalıştıran işverenlere aittir.

Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere Kurumun kanunî görevlerini yerine getirmesinde müessir olan prim tahsilatında daha etkili kanunî tedbirlerin alınması zorunluluğu hâsıl olmuştur.

Kanun Tasarısında; 506 sayılı Kanunda belirtilen işverene ait yükümlülüklerden dolayı işveren vekilinin de aynı derecede sorumlu tutulması öngörülmüş, ayrıca kanunî süresinde ödenmeyen primlere uygulanmakta olan gecikme zammı % 3'den, % 4'e çıkarılmış ve gecikme zammı uygulanmasına borcun tamamının ödenmesine

kadar devam eden sistem getirilmiştir. Buna karşılık gecikme zammının, prim borcunun % 100'üne ulaşması halinde uygulanmakta olan faiz tatbikatı kaldırılmıştır.

Sigorta priminin haklı sebepleri olmaksızın, kanunî süresinde tahakkuk ve tediye edilememesinden kamu kurum ve kuruluşlarının, tahakkuk ve tediye ile görevli memurları, mesul muhasipleri, saymanları; tüzelkişiliği haiz özel sektör işverenin ise üst düzeyde görevli yönetici ve yetkilileri Kuruma karşı işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmuşlardır.

Kanun Tasarısında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumununun 140 ıncı maddesi de değiştirilerek para cezaları yeniden düzenlenmiş, ayrıca, 80 inci maddedeki yeni kanunî düzenlemede belirtilen yükümlülükleri Kurumca yapılacak yazılı ihtarla rağmen 30 gün içinde yerine getirmeyenler hakkında, ödenmeyen prim borcunun % 5'inden % 10'una kadar ağır para cezasına hükmolunacağı belirtilmiştir.

140 ıncı maddede belirtilen kanunî mecburiyetlerin yerine getirilmemesi halinin birinci defa tekrürü halinde, tespit edilen cezalar bir misli ikinci defa tekrüründe iki misli artırılarak hükmolunacaktır.

506 sayılı Kanunda yapılan kanunî düzenleme ile sigorta prim alacağının tahsili konusunda müessir tedbirler yer almakla birlikte, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yer alan «Prim zamanında tahsili azamiye çıkarılacaktır.» ilkesi yerine getirilmiş olmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

İşverenlere ait yükümlülüklerden işveren vekillerinin de aynı derecede sorumlu tutulması öngörülmüştür.

Halen meri 4 üncü madde de işveren vekilleri, işverenlere ait yükümlülüklerden sorumlu olmakla birlikte malî yükümlülüklerden istisna tutulmakta idi, Sosyal Sigortalar Kurumunun prim tahsilatını artırıcı bir tedbir olarak 4 üncü maddede yapılan değişiklik ile, işveren vekillerinin de işverenler gibi malî sorumluluktan yükümlü tutulmaları sağlanmıştır.

Madde 2. — Kanunî süresinde ödenmeyen sigorta primlerine ilk ay % 10, müteakip her ay için % 3 gecikme zammı uygulaması, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda 31.1.1984 tarih ve 2975 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe paralel olarak ilk ay için % 10, müteakip her ay için % 4'e yükseltilmiştir.

Ayrıca gecikme zammının, prim miktarının % 100'üne ulaşması halinde uygulanan banka faizi tatbikatı kaldırılmıştır.

Yangın, su baskını ve deprem gibi tabii afete uğrayan ve bu hususu belgeleyen işverenlere, sigorta primi ödenmesinde kolaylık sağlamak üzere, olayın vukua geldiği tarihten itibaren üç ay içinde Sosyal Sigortalar Kurumuna müracaatta bulunacak işverenlerin mevcut prim borçları ile tahakkuk edecek üç aylık prim borçları bir yıla kadar ertelenebilecektir. Meri 80 inci madde de yer alan bu hüküm, tatbikatta doğan aksaklıkları ve tereddütleri giderecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Bu madde ile yapılan diğer değişiklikle 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 17 nci maddesinde yer alan hükme paralel olarak sigorta primlerini haklı bir sebebe dayanmaksızın, Kanunda belirtilen süreler içinde tahakkuk ve tediye etmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının tahakkuk ve tediye ile görevli memurları, mesul muhasipleri, saymanlar, tüzelkişiliği haiz özel sektör işverenlerinin üst düzey yöneticileri veya yetkilileri işverenlerle birlikte Kuruma karşı müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulacaklardır.

Kamu Kurum ve Kuruluşları olarak, Devlet Kuruluşları, Katma Bütçeli Kuruluşlar, Döner Sermayeli Kuruluşlar, Kamu İktisadi Kuruluşları, İktisadi Devlet Teşekkülleri ile özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye istinaden kurulan kuruluşlar ile tüzelkişiliği haiz özel sektör kuruluşları olarak Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş sermaye şirketleri öngörülmüştür.

10 Haziran 1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair 21.1.1983 tarih ve 2790 sayılı Kanun ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 140 ıncı maddesinde belirtilen para cezaları 15 misli artırılmıştır.

Bu hükme paralel olarak halen uygulanmakta olan para cezaları, 140 ıncı maddenin (A ve B) bentlerinde yapılan düzenlemede aynı şekilde yer almıştır. Ayrıca, maddeye eklenen (C) bendi ile 80 inci madde yeni kanunî düzenlemede yer alan yükümlülükleri Kurumca yapılacak yazılı ihtarla rağmen yerine getirmeyenler hak-

kında, ödenmeyen prim tutarının % 5'inden % 10'una kadar ağır para cezası hükmolunacağı, hükmü getirilmiştir.

Para cezasının, prim borcunun % 5 ilâ, % 10 olarak tespitindeki amaç, az prim borcu bulunan işveren ile çok prim borcu bulunan işverenin veya yetkili sorumlularının aynı para cezası ile cezalandırılmalarını önlemek, prim borcu ile para cezası arasında bağlantı kurmaktır.

Madde değişikliğinde yer alan diğer bir husus ise, tespit edilen hususların tekrerrüü halinde, birinci tekerürde bir misli, ikinci tekerürde iki misli olarak para cezasının artırılmasına imkân sağlanmasıdır.

Madde 4. — Yürürlük maddesidir.

Madde 5. — Yürütme maddesidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Halkçı Parti

Grup Başkanlığı

Tarih : 11.7.1984

Sayı : 86

27 . 6 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 6.3.1981 tarih ve 2422 sayılı Kanunla Değişik 80 inci Maddesinin 3 ve 4 üncü Fıkralarının Değiştirilmesi ve 5 inci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Kanun Teklifimiz, gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi saygularımızla dileriz.

Bilâl Şişman
İstanbul Milletvekili

Feridun Şakir Ögünç
İstanbul Milletvekili

Kemal Özer
İstanbul Milletvekili

G E R E K Ç E

İşverenlerin prim borçlarının kanunî ödeme süresi içinde Kuruma ödenmemesi halinde, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 80 inci maddesine göre :

İlk ay için % 10 ve müteakip her ay için % 3 oranında gecikme zammı uygulanmakta ve gecikme zammının prim miktarının % 100'üne ulaştığı tarihten sonra geçecek süre içinde, Devlet Bankalarının 1 yıl vadeli mevduata uygulanan cari faiz oranının en yükseği uygulanmaktadır.

Bu gecikme zammı ve faiz oranlarının işverenlerin bankalar aracılığı ile kullanmakta oldukları kredi maliyetlerinin altında kalması nedeniyle, işverenlerin prim borçlarını ödememek suretiyle kendilerine bu yolla ucuz kredi sağlama eğilimleri giderek artmaktadır.

Bunu önlemek amacıyla teklifte kanunî süresi içinde ödenmeyen primlere;

- İlk ay için % 10 oranında uygulanmakta olan gecikme zammının % 20'ye,
  - Müteakip her ay için % 3 oranında uygulanmakta olan gecikme zammının % 5'e,
- yükseltilmesi öngörülmüştür.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ BİLÂL ŞIŞMAN VE 2 ARKADAŞININ TEKLİFİ

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 80 inci Maddesinin 3 ve 4 üncü Fıkralarının Değiştirilmesi ve 5 inci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 6.3.1981 tarih ve 2422 sayılı Kanunla değişik 80 inci maddesinin 3 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 5 inci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

«Prim, süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmına, sürenin bittiği tarihten başlayarak bir aylık süre için % 20 ve bundan sonraki her ay için % 5 gecikme zammı uygulanır.

Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir. Gecikme zammı yalnız prim alacaklarına uygulanır.»

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Halkçı Parti
Grup Başkanlığı
Tarih : 11.7.1984
Sayı : 87

27 . 6 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

17.7.1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 140 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifimiz, gerekçesiyle birlikte sunulmuştur. Gereğine müsaadelerinizi saygularımızla dileriz.

Bilâl Şişman
İstanbul Milletvekili

Feridun Şakir Ögünç
İstanbul Milletvekili

Kemal Özer
İstanbul Milletvekili

G E R E K Ç E

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun primlerin tahsiline ve bu primlere uygulanacak gecikme zammı ve faizlere ilişkin hükümleri uygulamada yetersiz kalmakta ve bu yüzden Kurumun prim alacakları her geçen gün artmaktadır.

Nitekim, Kurumun prim alacakları gecikme zammı ve faiz hariç 73 milyar liraya ulaşmıştır.

Diğer taraftan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalılara yapılması gereken sigorta yardımlarının (emekli, dul ve yetim aylıkları, sağlık yardımları, geçici iş göremezlik ödenekleri, yolluk ve zarurî masraflar, cenaze yardımları) eksiksiz ve herhangi bir malî dar boğazla karşılaşılmadan yapılabilmesi prim alacaklarının işverenlerden behemahal tahsilini gerektirmektedir.

Bu yardımların, işverenlerin söz konusu primleri Kuruma yatırıp yatırmadıklarına bakılmaksızın yapılması zorunlu bulunduğu göre prim alacaklarının tahsili konusunda yeni ve müessir müeyyideler getirilmesi Kurumun malî dengesinin sağlanması bakımından uygun mütalaa edilmiştir.

Bu nedenle 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin teklifdeki gibi değiştirilmesi ve biriken prim borçlarının tahsili için de bir geçici madde getirilmesi öngörülmüştür.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ BİLÂL ŞİŞMAN VE 2 ARKADAŞININ TEKLİFİ

17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 140 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 140 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 140. —

A) 8 inci maddede belirtilen hükümleri yerine getirmeyen işverenler,

B) Bu Kanunla yükletilen ve yukarıdaki fıkrada belirtilen husus dışında kalan yükümleri Kurumca yapılacak yazılı ihtarla rağmen onbeş gün içinde yerine getirmeyen işverenler,

Hakkında asgari ücretin 300 katından, 3 000 katına kadar ağır para cezası hükmolunur.

Tekerrür halinde hükmolunacak ağır para cezası, birinci defasında asgari ücretin 600 katından, ikinci defasında ise 1 000 katından aşağı olamaz.

İşverenler Kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları da umumî hükümlere göre ayrıca öderler.

C) 9 uncu madde gereğince süresinde Kuruma bildirilmeyen sigortalının tespiti halinde, sigortalının son günlük kazancı üzerinden geriye doğru son işten ayrıldığı tarihten itibaren geçen günler için tüm sigorta primleri alınır, ancak bu süre bir yılı aşamaz.

D) 10 uncu maddede belirtilen sigorta olayları için Kurumca yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü masrafların tutarı ile, gelir bağlanırsa bu gelirlerin 22 nci maddede sözü geçen tarifeye göre hesap edilecek sermaye değerleri tutarı, 26 ncı maddede yazılı sorumluluk halleri aranmaksızın, işverene ayrıca ödettirilir.

E) Hizmet aktine dayanarak fiilen çalışmayan kişinin sigortalı olarak gösterilmesi halinde, Kurumun uğrayacağı zararlar, işverence karşılanır ve bu halde 84 üncü madde hükmü uygulanmaz.

F) Haklı bir neden olmaksızın prim borçlarını, ilgili olduğu süreden itibaren 90 gün içinde ödemeyen işverenler, 3 aydan az olmamak üzere 6 aya kadar, bu fiilin tekerrürü halinde dört aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.»

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki Geçici Madde eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar ödenmemiş bulunan prim borçları ile bu borçlara ait gecikme zammı ve faizlerinin ilk taksidi en geç 31.12.1984 gününde ödenmek üzere aylık ve eşit taksitlerle 31.12.1986 tarihine kadar tamamen ödenmesi halinde, Bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki süre için faiz alınmaz, uygulanmaz.

Aylık taksitlerin zamanında ödenmemesi halinde, alacağın tümü için, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz. Bu Kanun ile değişik 140 ıncı madde hükmü uygulanır.»

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sağlık ve Sosyal İşler

Komisyonu

Esas No. : 1/656, 2/134, 2/135

Karar No. : 26

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Başkanlıkça 7.3.1985 günü Komisyonumuza havale edilen «17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı» ile «İstanbul Milletvekili Bilâl Şişman ve İki Arkadaşının; 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 80 inci Maddesinin 3 ve 4 üncü Fıkralarının Değiştirilmesi ve 5 inci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi» ve «İstanbul Milletvekili Bilâl Şişman ve İki Arkadaşının; 17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bir Bent ile Bir Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi» birbirleri ile ilgili görüldüğünden İçtüzüğün 36 ncı maddesine göre birleştirilmek ve tasarı esas alınmak suretiyle Komisyonumuzun 28.3.1985 tarihli 23 üncü Birleşiminde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli ile Sosyal Sigortalar Kurumu temsilcilerinin katılmasıyla incelenip görüşüldü.

Tasarı ile tekliflerde kabul, ret ve değişikliklerle ilgili, hususlar aşağıda gösterilmiştir.

Madde 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Tasarının 2 nci maddesi ile 2/134 Esas Sayılı teklifin 1 inci maddesi 506 sayılı Kanunun 80 inci maddesinde değişiklikler yapılması öngörülmüştür. Komisyonumuz teklifin tasarının kapsamı dışında kalan hususlarını reddetmiş ve maddenin 3 üncü fıkrasına Bağ - Kur Kanununun, 53 üncü maddesindeki hükme paralel olarak «Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda yer alan gecikme zammı oranları uygulanır» hükmünü koymak suretiyle bu Kanunda va ki oran değişikliklerinin otomatikman 506 sayılı Kanuna yansımaları sağlanmış ve sekizinci fıkrasına «ve ertelenen kısmına gecikme zammı uygulanmaz» ibaresini ekleyerek maddeyi değişik bu şekliyle kabul etmiştir.

Madde 3. — Tasarının 3 üncü maddesi ile 2/135 Esas Sayılı teklifin 1 inci maddesi 506 sayılı Kanunun 140 inci maddesinde değişiklikler yapılmasını öngörmektedir. Komisyonumuz, teklifin tasarının kapsamı dışında kalan hükümlerini reddetmiş, tasarı metninin birinci fıkrasının (C) bendini, 80 inci maddede zaten zamanında ödenmeyen primlere kanunda belirtilen oranlarda gecikme faizi uygulanacağı, bu hükmün (bu nedenle gereksiz ek bir ceza olduğu görüşünden hareketle madde metninden çıkarmıştır.

506 sayılı Kanunun yürürlükteki 140 inci maddesindeki ağır para cezaları 200 Liradan 5 000 liraya kadardır. Yine aynı maddede, «Tekerrüründe ise hükmolunacak para cezaları birinci defasında 1 000 Liradan, (asgarî haddin beş katı) ikinci defasında ise 1 500 Liradan (asgarî haddin yedibuçuk katı) aşağı olamaz» hükmü yer almaktadır.

Maddenin yeni düzenlenen biçiminde bu ağır para cezalarının asgarî haddi 3 000 Liraya, azamî haddi ise 75 000 Liraya yükseltilmiştir. Tekerrürde hükmedilecek cezada yürürlükteki sistemden ayrılacak; «Tekerrürü halinde hükmolunacak para cezası birinci defasında bir misli, ikinci defasında iki misli artırdır» hükmünü getirmiştir.

Komisyonumuz cezaların ağırlığının prim ödemelerinde uygulamada etkinlik sağlamadığını göz önünde bulundurarak yürürlükteki sistemi benimsemiş ve teker rürle ilgili fıkrayı buna göre düzenlemiştir. Bu değişikliğe göre, maddenin (B) bendinin uygulanmasında teker rür halinde hükmolunacak para cezaları birinci defasında 15 000 Liradan (asgarî haddin beş misli) ikinci defasında 30 000 Liradan az (asgarî haddin on misli) olmayacaktır.

Teklif ile 506 sayılı Kanuna eklenmek istenen geçici madde Komisyonumuzca reddedilmiştir.

Madde 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Mustafa Balcılar
Eskişehir

Başkanvekili
Burhan Kara
Giresun

Sözcü
Mahmut Orhon
Yozgat

Kâtip
Hamdi Özsoy
Afyon

Üye
Ahmet Şevket Gedik
Adana

Üye
Mehmet Özalp
Aydın
(İmzada bulunamadı)

Üye
Ertuğrul Gökğün
Aydın
(İmzada bulunamadı)

Üye
Nadir Pazarbaşı
Çanakkale

Üye
İmren Aykut
İstanbul
(İmzada bulunamadı)

Üye
Osman Nuri Akyol
Kocaeli

Üye
Talât Sargın
Tokat

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/656, 2/134, 2/135
Karar No. : 115*

2.1.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sevk edilen «17.7.1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı» ile İstanbul Milletvekili Bilâl Şişman ile iki arkadaşı tarafından hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan «506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 80 inci Maddesinin 3 ve 4 üncü fıkralarının Değiştirilmesi ve 5 inci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi» ve gene İstanbul Milletvekili Bilâl Şişman ve iki arkadaşının «17.7.1964 Tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 140 ıncı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi» ile ön havalesi uyarınca «Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu»nda birleştirilerek görüşüldükten sonra hazırlanan yeni metin ve rapor, Komisyonumuzun 1.5.1985 tarihinde yaptığı 66 ncı birleşimde ilgili hükümet temsilcilerinin de katılmasıyla incelendi ve görüşüldü.

Bilindiği gibi, Sosyal Sigortalar Kurumu, 506 sayılı Kanun hükümleri gereği, sigortalılar ile bunların dul, yetim ve emeklilerine hizmet götürmektedir. Bu hizmetleri verirken kullandığı malî kaynak ise, tahsil ettiği sigorta primleridir. Kurulduğu günden beri hiçbir devlet desteği almadan bu hizmetleri yürütmekte olan Sosyal Sigortalar Kurumu, prim tahsilatında meydana gelen gecikmeler dolayısıyla görevlerini yerine getirmekte güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu sebeple, kurumun kanunî görevlerini yerine getirmede müessir olan sigorta primlerinin zamanında tahsil edilmesini sağlamak için daha etkili tedbirlerin alınması zaruret haline gelmiştir. Tasarı ile bu tedbirlerin getirilmesi amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Görüşmede söz alan üyeler; günümüzde, Sosyal Sigortalar Kurumunun sigorta prim alacaklarını zamanında tahsil edememesi yüzünden içine düştükleri malî imkânsızlıklar sebebiyle Kanun hükümleri gereği olan yükümlülüklerini yerine getiremediğini belirterek, tasarının öngördüğü tedbirleri yerinde bulduklarını ifade etmişler, ancak getirilen bu hükümlerin caydırıcılığının yeterli olup olmayacağını sormuşlar, bunun yanında başka tedbirlerin de düşünülüp düşünülmediği hususunda bilgi istemişlerdir. Hükümet temsilcileri ise, tasarı ile getirilen tedbirlerin kurum açısından prim tahsilatına işlerlik sağlayacağını ifade etmişler, ayrıca öngörülen tedbirlerin işverene bir yük getirmeyeceğini, aksine yapması gerekeni hatırlatacağını ve bakanlık olarak Sosyal Sigortalar Kurumunun durumunun iyileştirilmesi için gayret içerisinde olduklarını belirtmişlerdir. Bu görüşmelerden sonra tasarının tümü benimsenerek «Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu» metni esas alınmak suretiyle maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin Çerçeve 1 inci maddesi ile değiştirilmek istenen 506 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası yanlış anlamaya sebep olmaması bakımından «İşveren vekili bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı aynen işveren gibi sorumludur.» şeklinde düzenlenmiş,

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin çerçeve 2 nci maddesi ile değiştirilmek istenen 506 sayılı Kanunun 80 inci maddesi redaksiyona tabi tutularak 7 nci fıkrasında yer alan «.. deprem gibi..» ifadesinden sonra Kanunun aslında bulunduğu halde maddî hata sonucu unutulmuş olan «bir» kelimesi yeniden metne eklenmiş,

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun 3 üncü maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 4 ve 5 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Emiroğlu
Malatya

Başkanvekili
Aycan Çakıroğulları
Denizli

Sözcü
Alaattin Fırat
Muş

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

Ahmet Akgün Albayrak
Adana

Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman

A. Sırrı Özbek
Adıyaman

Sururi Baykal
Ankara

Nabi Sabuncu
Aydın

M. Fenni İslimyeli
Balıkesir

N. Oğuzhan Artukoğlu
Burdur

İlhan Aşkın
Bursa

C. Tayyar Sadıklar
Çanakkale

Ünal Akkaya
Çorum

İsmail Şengün
Denizli

İsmail Dayı
Balıkesir

Metin Yaman
Erzincan

İlhan Aras
Erzurum

Togay Gemalmaz
Erzurum

Mustafa Rıfki Yaylalı
Erzurum

M. Hayri Osmanlıoğlu
Gaziantep
(İmzada bulunamadı)

Cengiz Tuncer
Kayseri

Erol Ağaçlı
Kırklareli

Mehmet Budak
Kırşehir

İsmet Ergül
Kırşehir

Ayhan Fırat
Malatya

Hadar Özalp
Niğde

Fehmi Memişoğlu
Rize

H. Barış Can
Sinop

Enver Özcan
Tokat

(2. Maddenin son fıkrasının objektif olmadığı gerekçesiyle bu maddeye karşıyım.)

Fahrettin Kurt
Trabzon

Ferit Melen
Van
(İmzada bulunamadı)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

17 . 7 . 1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 506 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
«İşverenin bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı aynen işveren vekili de sorumludur.»

MADDE 2. — 506 sayılı Kanunun değişik 80 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Primlerin ödenmesi

Madde 80. — İşveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların sigorta primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait prim tutarlarını da bu miktara ekleyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma ödemeye mecburdur.

77 nci maddenin (a) fıkrası gereğince hak edilen ve fakat ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da yukarıdaki hüküm uygulanır.

Prim, süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmına, sürenin bittiği tarihten başlayarak ilk bir aylık süre için % 10, bundan sonraki her ay için % 4 gecikme zammı uygulanır.

Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir. Gecikme zammı yalnız prim alacaklarına uygulanır ve borç ödene kadar devam eder.

Dava ve icra takibi açılmış olsa bile, primlerin ödenmemiş kısmı için gecikme zammı tahsil olunur.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 9, 12, 21, 27, 36, 101 ve 103 üncü maddeleri Kurum alacakları hakkında da uygulanır.

Yangın, su baskını ve deprem gibi tabii afete uğrayan ve bunu belgeleyen işverenlerin üç ay içinde talepte bulunmaları halinde, mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları hadisenin vukubulduğu tarihten itibaren bir yıla kadar ertelenebilir .

Prim borcunun ertelendiği süre zaman aşımından sayılmaz.

Sigorta primlerini haklı sebepleri olmaksızın, birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde tahakkuk ve tediye etmeyen kamu kurum ve kuruluşların tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri mesul muhasip, sayman ile tüzelkişiliği haiz diğer işverenlerin üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri, Kuruma, karşı, işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.»

**SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 506 sayılı Kanunun değişik 80 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Primlerin ödenmesi

Madde 80. — İşveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait prim tutarlarını da bu miktara ekleyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma ödemeye mecburdur.

77 inci maddenin (a) fıkrası gereğince hak edilen ve fakat ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da yukarıdaki hüküm uygulanır.

Prim, süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmına, sürenin bittiği tarihten başlayarak Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda belirtilen gecikme zammı oranları uygulanır.

Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir. Gecikme zammı yalnız prim alacaklarına uygulanır ve borç ödenene kadar devam eder.

Dava ve icra takibi açılmış olsa bile, primlerin ödenmemiş kısmı için gecikme zammı tahsil olunur.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 9, 12, 21, 27, 36, 101 ve 103 üncü maddeleri Kurum alacakları hakkında da uygulanır.

Yangın, su baskını ve deprem gibi tabii afete uğrayan ve bunu belgeleyen işverenlerin üç ay içinde talepte bulunmaları halinde, mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları hadisenin vukubulduğu tarihten itibaren bir yıla kadar ertelenebilir.

Prim borcunun ertelendiği süre zaman aşımından sayılmaz ve ertelenen kısmına gecikme zammı uygulanmaz.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 506 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«İşveren vekili bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerinden dolayı aynen işveren gibi sorumludur.»

MADDE 2. — 506 sayılı Kanunun değişik 80 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Primlerin Ödenmesi

Madde 80. — İşveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden bu Kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait prim tutarlarını da bu miktara ekleyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma ödemeye mecburdur.

77 nci maddenin (a) fıkrası gereğince hak edilen ve fakat ödenmemiş olan ücretler üzerinden hesaplanacak primler hakkında da yukarıdaki hüküm uygulanır.

Prim, süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmına, sürenin bittiği tarihten başlayarak Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda belirtilen gecikme zammı oranları uygulanır.

Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir. Gecikme zammı yalnız prim alacaklarına uygulanır ve borç ödenene kadar devam eder.

Dava ve icra takibi açılmış olsa bile, primlerin ödenmemiş kısmı için gecikme zammı tahsil olunur.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 9, 12, 21, 27, 36, 101 ve 103 üncü maddeleri Kurum alacakları hakkında da uygulanır.

Yangın, su baskını ve deprem gibi tabii bir afete uğrayan ve bunu belgeleyen işverenlerin üç ay içinde talepte bulunmaları halinde, mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları hadisenin vukubulduğu tarihten itibaren bir yıla kadar ertelenebilir.

Prim borcunun ertelendiği süre zaman aşımından sayılmaz ve ertelenen kısmına gecikme zammı uygulanmaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — 506 sayılı Kanununun 140 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Müeyyideler

Madde 140 — A) 8 inci maddede belirtilen hükümleri yerine getirmeyen işverenler,

B) Bu Kanunla verilen ve yukarıdaki fıkra ile 80 inci maddede belirtilen hususlar dışında kalan görevleri Kurumca yapılacak yazılı ihtarla rağmen 15 gün içinde yerine getirmeyenler hakkında 3 000 TL.'dan 75 000 TL.'ye kadar,

C) 80 inci maddede belirtilen görevleri Kurumca yapılacak yazılı ihtarla rağmen 30 gün içinde yerine getirmeyenler hakkında ödenmeyen prim tutarının % 5 inden % 10 una kadar,

Ağır para cezası hükmolunur.

Tekerrür halinde hükmolunacak para cezası birinci defasında bir misli, ikinci defasında iki misli artırılır. İşverenler Kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları da umumî hükümlere göre ayrıca öderler.»

MADDE 4. — Bu Kanun yayımını takip eden aybaşında yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4 . 3 . 1985

Başbakan

T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

C. Büyükbaş

Devlet Bakanı

A. Karaevli

İçişleri Bakanı

Y. Akbulut

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

M. V. Dinçerler

Ulaştırma Bakanı V.

A. K. Alptemoçin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

S. N. Türel

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. T. Titiz

Millî Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşcıoğlu

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sigorta primlerini haklı sebepleri olmaksızın, birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde tahakkuk ve tediye etmeyen kamu kurum ve kuruluşların tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri mesul muhasip, sayman ile tüzelkişiliği haiz diğer işverenlerin üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri, Kuruma karşı, işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.»

MADDE 3. — 506 sayılı Kanununun 140 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Müeyyideler

Madde 140. — A) 8 inci maddede belirtilen hükümleri yerine getirmeyen işverenler,

B) Bu Kanunla verilen ve yukarıdaki fıkra ile 80 inci maddede belirtilen hususlar dışında kalan görevleri kurumca yapılacak yazılı ihtar rağmen yerine getirmeyenler hakkında 3 000 TL. dan 75 000 TL. ye kadar,

Ağır para cezası hükmolunur.

Tekerrür halinde hükmolunacak ağır para cezası birinci defasında 15 000 liradan, ikinci defasında 30 000 liradan aşağı olamaz.

İşverenler Kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları da umumî hükümlere göre ayrıca öderler.»

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sigorta primlerini haklı sebepleri olmaksızın, birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde tahakkuk ve tediye etmeyen kamu kurum ve kuruluşların tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri mesul muhasip, sayman ile tüzelkişiliği haiz diğer işverenlerin üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri Kuruma karşı, işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.»

MADDE 3. — Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.